

Preventing Rheumatic Fever

Ko e anga e tupu 'a e mofi hui

Longa'ifanau fakaha ki ho'o matu'a pe ko ha taha lahi 'o kapau 'oku mamahi ho monga

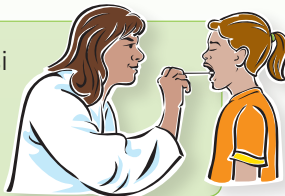
Kakai lalahi - Fakatokanga'i ange 'a e 'u faka'ilonga 'o e mamahi 'a e monga:

- faingata'a ke folo
- palopalema 'a e kai pe inu

Mamahi 'a e Monga

Ko e Sivi 'o e monga

'Alu ki he toketaa pe ko e neesi 'i he taimi pe ko ia, ke vakai'i 'a e mamahi ho monga he taimi kotoa pe 'oku hoko ai.

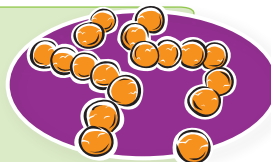

Ko e 'ikai sivi e monga

'I kai 'alu ki he toketa'a pe ko e neesi ke vakai'i 'a e mamahi e monga, nofo puke pe.

Mamahi 'o e monga ko e tupu mei he siemu 'o e monga (strep throat) 'oku ui ko e Group A Streptococcus.

Ko e mamahi 'a e monga, 'e lava ke tupu ai e siemu 'o e monga.

'I kai faito'o 'aki ha 'enitipaiotiki.

'Oku lava pe 'a e siemu 'o e monga 'o faito'o - folo 'a e 'enitipaiotiki 'i he 'aho 'e 10. 'Oku mahu'inga 'aupito ke folo ke 'osi 'a e 'enitipaiotiki 'oku 'oatu.

'E malava ke tupu 'a e Mofi Hui.

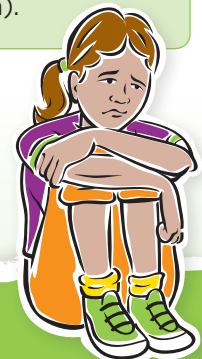
Fakangata 'a e siemu 'o e monga mo e mofi hui.

Puke lahi mei he mofi hui-hela'ia, mamahi mo fufula 'a e hokotanga hui (tui, tui'i nima, tunga'iva'e mo e hokotanga nima).

Mo'ui lelei, mo ngaungaue pea malohi e mafu

Ongo'i puke mo hela'ia pea uesia lahi ai e mafu - mafu mama

Ko e uesia 'e he Mofi Hui 'a e mafu

Mofi Hui

'O kapau 'e ma'u 'e ho'o tama 'a e mofi hui', 'e malava ke hoko ha maumau 'o 'ikai to e sai, ki he ngaahi vaolo (valves) 'o e mafu. Pea 'oku ui eni ko e mafu-mama.

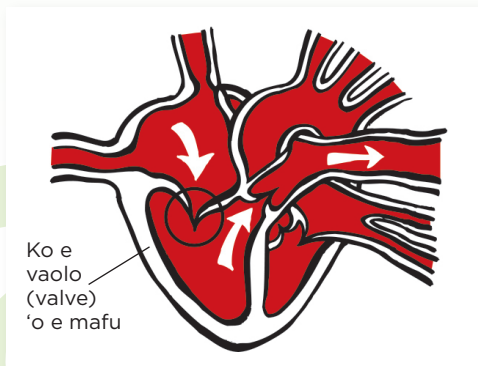
Ko e ngaahi vaolo 'o e mafu 'oku hangee pe ia ha matapá hu atu 'ikai to e hu mai. 'Oku ne fakapapau'i ko e toto koia 'oku pamu 'e he mafu 'oku tafe ki he feitu'u pe 'e taha. Ka 'i he taimi ko ia 'oku maumau ai 'a e vaolo 'o e mafu 'e ala lava ke mama pea fakatupu:

- faingata'a 'a e manava
- ongo'i hela'ia ho'o tama he taimi kotoa pe.

Ko ho mafu

'Oku makehe atu 'a e ngaahi uoua 'o e mafu he 'oku ne pamu e toto ki he konga kotoa e sino. 'Oku hanga 'e he toto ko eni 'o fafanga e sino 'aki e me'atokoni 'oku ivi lahi.

Kapau 'oku 'ikai ngaue lelei ho mafu, 'e malava kene uesia e ngahi konga kehekehe 'o e sino. 'Oku mahu'inga ai ke ke tokanga ki he mo'ui lelei ho mafu.

Ko e ngaahi fakatatā koe tokoni mei he Heart Foundation NZ

'Oku anga fefe 'a e ngaue hoku mafu?

'Oku tu'u ho mafu 'i lalo ho hui-palalulu 'i loto malie ho fatafata pea 'i he vaha'a ho ongo ma'ama'a.

Ko e holisi uoua 'o e mafu 'oku tā hokohoko pe. Pea 'oku ne pamu leva e toto ki he konga kotoa 'o e sino.

Ko e mafu ko ē 'oku mo'ui lelei 'oku hange hono lahi ko e kuku e nima e kakai lalahi. Ka 'i he taimi 'oku 'ikai mo'ui lelei ai e mafu, 'e malava ke toe folahi ange e tupu 'a e mafu.

 **STOP
SORE THROATS
HURTING HEARTS**

Preventing Rheumatic Fever